

**Головне управління освіти і науки
виконавчого органу Київської міської ради
(Київської міської державної адміністрації)
Центр науково-освітніх інновацій та моніторингу**

**Аналітична довідка
за результатами дослідження
«Рівень сформованості знань, умінь і навичок з української мови
учнів 9-х класів ЗНЗ м. Києва»**

Довідку підготувала методист вищої
категорії відділу змісту та розробки
тестових матеріалів Ткаченко В.В.

Київ
2012

Вступ

Сучасна освіта спрямована на формування в учнів ключових компетентностей, що є відповіддю системи освіти на соціальне замовлення – підготовки до життя в інформаційному суспільстві громадянина України, здатного до навчання протягом життя, спроможного приймати виважені рішення й ефективно взаємодіяти з людьми.

Головним завданням вивчення української мови в загальноосвітніх навчальних закладах є підготовка мовно грамотної людини з високим рівнем комунікативної компетентності, що ґрунтується на системі знань про мову та її граматичну будову; самобутньої мовної особистості, яка має значний лексичний запас, засвоїла головні норми літературного мовлення, здатна вільно виражати свої думки та почування в усній і писемній формі, у будь-якому стилі й жанрі, що якнайкраще відповідають ситуації спілкування.

На виконання наказу Головного управління освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської держадміністрації) від 21.02.2012 р. № 49 «Про організацію та проведення дослідження «Рівень сформованості знань, умінь та навичок з української мови учнів 9-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва» 15 березня 2012 р. Центром науково-освітніх інновацій та моніторингу було проведено дослідження з української мови.

Тема дослідження

Рівень сформованості знань, умінь і навичок з української мови учнів 9-х класів ЗНЗ м. Києва.

Об'єкт дослідження – навчальний процес формування знань, умінь і навичок з української мови в учнів 9-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва.

Предмет дослідження – рівень сформованості знань, умінь і навичок з української мови в учнів 9-х класів загальноосвітніх навчальних закладів.

Мета дослідження – одержання об'єктивної інформації про рівень сформованості знань, умінь і навичок з української мови в учнів 9-х класів.

Характеристика тесту з української мови як інструменту дослідження

З метою одержання об'єктивної інформації про рівень сформованості знань, умінь і навичок з української мови (мовної компетенції) учнів 9-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва учням запропоновано два паралельні варіанти тесту, що містили по 29 завдань трьох рівнів складності (легкі, оптимальні, складні).

Після тестування отримано такі дані:

- результати виконання тесту кожним учнем за 12-бальною шкалою оцінювання;
- результати виконання кожного завдання тесту;
- кількість балів, яку набрав кожний учень;
- розподіл завдань за рівнем складності.

Аналіз результатів виконання учнями 9-х класів

завдань тестового зошита

Відповідно до розподілу результатів дослідження за рівнями навчальних досягнень знання, уміння та навички з української мови сформовано у дев'ятикласників переважно на достатньому (42,3 %) і середньому (35,3 %) рівнях.

Середній бал за тест становив 7 за 12-бальною шкалою оцінювання. Загалом 93 % дев'ятикласників отримали оцінки не нижче чотирьох балів.

Результати аналізу виконання учнями тестових завдань трьох рівнів складності такі:

- легкі завдання (№ № 1, 5, 8, 12, 14, 15, 21, 22) виконали 79 % учнів;
- оптимальні (№ № 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 19, 20, 24, 26, 27, 28) – 55,6 %;
- складні (№ 16, 17, 18, 23, 25, 29) – 37,4 % учнів.

Середній показник виконання завдань тесту становить 58,3 %.

Такий результат дає підстави вважати, що учні на достатньому рівні володіють уміннями працювати із завданнями практичного спрямування з української мови, а також мають сформовані предметні компетенції.

Аналізувати результати виконання завдань тесту учнями будемо відповідно до представлених у тесті навчальних тем.

Тема «Орфографія» була представлена в тесті 17 завданнями, виконання яких дає підстави говорити про рівень сформованості орфографічних знань, умінь і навичок учнів 9-х класів.

Найкраще в учнів сформовані навички щодо написання слів з ненаголошеними голосними [e], [u], проте майже кожний шостий допускає помилки у написанні слів-винятків.

Загалом добре сформовані в дев'ятикласників навички щодо правопису префіксів.

Найкраще учні знають правила щодо вживання лапок у власних назвах: понад 80% дев'ятикласників упоралися з цим завданням.

Уміння знаходити орфографічні помилки на вивчені правила, зокрема на вживання м'якого знака та спрощення в групах приголосних сформовані у понад 60% дев'ятикласників.

Загалом, за результатами тестування, учні продемонстрували свої знання, уміння та навички з теми «Орфографія» на достатньому рівні навчальних досягнень.

Тема «Синтаксис і пунктуація» була представлена в тесті 12 завданнями, за результатами виконання яких можна говорити про рівень сформованості пунктуаційних знань, умінь і навичок дев'ятикласників.

Найкраще учні уміють ставити тире між підметом і присудком, розставляти розділові знаки в складнопідрядному реченні та при звертаннях. Так, у середньому 80 % школярів упорались із цими завданнями.

Понад 60 % дев'ятикласників правильно ставлять розділові знаки при вставних словах і уточнювальних членах речення. Проте кожен п'ятий учень не може відрізнити вставні слова від подібних до них слів, які є членами речення й комами не виділяються.

Загалом же учні продемонстрували свої знання, уміння та навички з теми «Синтаксис і пунктуація» на достатньому рівні навчальних досягнень.

Висновки за результатами дослідження

Дослідження рівня сформованості знань, умінь і навичок з української мови учнів 9-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва проведено відповідно до програми, поставлені цілі й завдання виконано повністю.

- Одержано об'єктивну інформацію про рівень сформованості знань, умінь і навичок з української мови в учнів 9-х класів.
- Визначено рівень сформованості в учнів 9-х класів предметних компетенцій, що реалізовані у знаннях, уміннях і навичках з української мови.
- Розроблено інструментарій дослідження; проведено перевірку його надійності та валідності для збирання об'єктивної інформації про рівень сформованості знань, умінь і навичок з української мови.
- Проведено тестування і зібрано необхідний фактичний матеріал для корекції рівня навчальних досягнень дев'ятикласників з української мови з метою якісної підготовки до державної підсумкової атестації за курс основної школи.

Результати дослідження рівня сформованості знань, умінь і навичок з

української мови учнів 9-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва дають підстави для таких висновків:

1. Знання, уміння та навички з української мови сформовано в учнів на достатньому та середньому рівнях навчальних досягнень.

2. Краще учні опанували навчальний матеріал з теми «Орфографія» (майже 60 % дев'ятикласників виконали завдання з даної теми).

3. Разом з тим тестування виявило певні прогалини щодо сформованості знань, умінь і навичок учнів з української мови. Так, найчастіше дев'ятикласники допускають орфографічні помилки:

- у правописі власних назв;
- при написанні слів іншомовного походження;
- у правописі прислівників;
- при написанні частки *не* з різними частинами мови;
- при написанні слів з апострофом;
- при переносі слів із рядка в рядок;
- при написанні складних слів разом і через дефіс;
- при подвоєнні та подовженні приголосних у словах;
- при написанні прикладок окремо і через дефіс;
- у словах, у яких відбулося спрощення в групах приголосних, але не закріпилося на письмі.

Також найбільше пунктуаційних помилок допускають учні щодо розділових знаків:

- між частинами складносурядного речення;
- при однорідних членах речення, зокрема однорідних/неоднорідних означеннях;
- при порівняльному звороті;
- при відокремлених означеннях, виражених дієприкметниковим зворотом;
- у реченнях із прямою мовою;
- при відокремлених обставинах;
- при уточнювальних членах речення.

Рекомендації за результатами проведеного дослідження

Аналіз результатів проведення дослідження з української мови дає підстави сформулювати рекомендації для вчителів, які викладають українську мову в загальноосвітніх навчальних закладах м. Києва, а саме:

1. Проаналізувати на засіданнях районних і шкільних методичних об'єднань результати дослідження рівня сформованості знань, умінь і навичок з української мови учнів 9-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва для підвищення рівня мовної компетенції.

2. При плануванні роботи на 2012–2013 навчальний рік передбачити час на удосконалення правописних навичок учнів, а саме:

- орфографічних – правопис власних назв, правопис прислівників, написання слів іншомовного походження, частки *не* з різними частинами мови, слів з апострофом, складних слів разом і через дефіс, прикладок окремо і через дефіс, слів із подвоєними та подовженими приголосними, слів із спрощенням у групах приголосних, перенесення слів із рядка в рядок.

- пунктуаційних – розділові знаки між частинами складносурядного речення, при однорідних членах речення, при порівняльному звороті, при відокремлених означеннях, обставинах, у реченнях із прямою мовою, при уточнювальних членах речення.

3. Систематично використовувати завдання в тестовій формі під час навчального процесу як ефективну форму тематичного та рубіжного контролю.

4. Удосконалювати в учнів навички роботи з тестовими матеріалами та машинозчитуваними формами (бланками відповідей).

5. На уроках української мови та в позаурочний час створювати умови для стимулювання зацікавленості учнів у вдосконаленні власних правописних навичок.

6. Урізноманітнювати форми і методи навчання та контролю рівня навчальних досягнень учнів.